

3.2.4. KAZKOPĪBA

Kazu audzēšanas nozares apskats par 2017. gadu

Pagājušais gads kazkopības nozarē Latvijā bija labs, – pieprasījums pēc kazas piena pārsniedza piedāvājumu. Tiek prognozēts, ka šāda tendence tuvākajā nākotnē saglabāsies ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē.

Kazkopības nozarē valda līdzīga tendence kā citās lopkopības nozarēs, – ganāmpulku skaits samazinās (no 2820 ganāmpulkiem 2013. gadā līdz 2200 ganāmpulkiem 2017. gadā), savukārt kazu skaits pēdējos gados būtiski nemainās (2017. gada beigās bija reģistrētas 12,8 tūkst. kazas, no kurām 84% bija sieviešu kārtas un 16% – vīriešu kārtas). Visvairāk kazas kārtas dzīvnieku reģistrēti Vidzemē un Latgalē.

Latvijas kazkopības saimniecībās lielākoties tiek izmantotas ekstenīvās saimniekošanas metodes. Kopumā 80% no visiem Latvijas kazu audzētājiem ir bioloģiskās saimniecības. Izplatītākie ir dažādu krustojumu dzīvnieki (XX), Latvijas vietējās kazas (LVK) un Zānes kazas (ZK).

Neskatoties uz salīdzinoši lielo kazu ganāmpulku skaitu Latvijā, pārraudzība tiek veikta tikai mazā daļā no tiem. Turklāt pēdējos gados pastāv tendence pārraudzības kazu ganāmpulku skaitam samazināties, – ja 2009. gadā pārraudzībā bija 25 kazu ganāmpulki, tad 2017. gadā vairs tikai 18. Pozitīvi, ka kazu kopskaitam ir pretēja tendence, – pēdējos gados kazu skaits pārraudzības ganāmpulkos palielinājies līdz 1202.

Latvijā ražotie kazas piena produkti zemākas cenas dēļ (piens 2017. gadā vidēji maksāja ap 0,60 eiro/litrā) ir konkurētspējīgāki nekā ievestie kazas piena produkti. Tomēr kazkopības nozares ekonomiskā efektivitāte ir atkarīga ne tikai no produkcijas iepirkuma cenas, bet arī no izslaukuma un piena uzturvērtības.

Vidējais izslaukums no vienas kazas pārraudzības saimniecībās arī palielinās – ja 2015. gadā no vienas kazas laktācijā vidēji ieguva 419 kg piena, 2016. gadā 447 kg piena, tad 2017. gadā izslaukums sasniedza jau 481 kg piena.

Izslaukums un piena produktivitātes rādītāji visvairāk atkarīgi no sekojošiem faktoriem:

- 1) klimata un vietas apstākļiem piemērotas šķirnes izvēle;
- 2) pareiza un mērķtiecīga vaislas dzīvnieku izlase;
- 3) labturības prasībām atbilstoša dzīvnieku turēšana un kopšana;
- 4) kvalitatīvi sagatavotas lopbarības sabalansēta lietošana pietiekamā daudzumā.

Jau vēsturiski Latvijā kazas galvenokārt tiek audzētas piena ieguvei. Tomēr pēdējos gados lēnām sāk attīstīties arī gaļas šķirņu kazu audzēšana. Cerams, ka līdz ar pieredzes uzkrāšanos palielināsies arī gaļas kazu ganāmpulku skaits un lielums.

Neskatoties uz dažādām problēmām kazkopības nozarē (daudz kazu joprojām nav identificētas un reģistrētas; ir daudz mazu ganāmpulku ar 1-5 kazām; nav izteikts neviens reģions, kur ar kazkopību nodarbotos vairākas vidēji lielas (50-100 kazas) saimniecības; atsevišķu ganāmpulku zemā produktivitāte; finansējuma trūkums saimniecību un nozares attīstībai u. c.), veiksmīgi apgūstot ES struktūrfondu atbalstu un efektīvi izmantojot Latvijā pieejamos dabas resursus, nozares nākotne tiek prognozēta pozitīva.

LAILA PLĪTA,
LLKC Lopkopības nodaļas konsultante

